

ROXANA ANDREEA RUSU

Ilustrații OCTAV UNGUREANU

AVENTURILE LUI LEONARDO

o carte pentru copii, părinți și profesori!

Povești educative pentru dezvoltarea „soft skills”

Pentru copii de 4-14 ani

INTEGRAL

Cuprins

Dragi părinți și profesori / 5
Despre carte / Prof. dr. Florian Colceag / Anca Tîrcă / Ana Iorga / 7
Ce sunt <i>soft skills</i> ? / 10
De ce sunt importante <i>soft skills</i> ? / 11
<i>Soft-skills</i> / 12
Cum dezvoltăm <i>soft skills</i> ? / 13
OPTIMISMUL / 15
SIMȚUL UMORULUI / 20
AUTOMOTIVAȚIA / 24
SPIRITUL DE ECHIPĂ / 28
CAPACITATEA DE A FACE FAȚĂ STRESULUI / 33
ASUMAREA RESPONSABILITĂȚII / 39
SPIRIT DE INIȚIATIVĂ / 44
ABILITĂȚI DE NEGOCIERE / 50
GÂNDIREA CRITICĂ / 55
ÎNCREDEREA ÎN SINE / 61
Notă despre autor / Roxana Andreea Rusu / 67

Hei, sunt Leonardo!

*Abia aștept
să-ți povestesc
aventurile mele!*

Dragi părinți și profesori,

Fiecare copil se dezvoltă în modul său unic. El este înzestrat cu un bagaj genetic, însă noi, adulții, putem contribui la evoluția și „șlefuirea” sa.

Această carte de povești pune accentul pe abilitățile soft (*soft skills*), cele care se învârt în jurul comunicării, autodisciplinii, capacității emoționale și relaționării cu ceilalți. Chiar dacă sunt esențiale, spre deosebire de matematică, științe sau limbi străine, ele se învață de obicei în afara școlii, în familie, de la mentori sau de la prieteni. Din păcate, sunt și situații în care nu se deprind deloc.

Cum îl poate ajuta pe copil dezvoltarea abilităților soft? Îmbunătățindu-i capacitatea de comunicare cu ceilalți, încrederea în sine, adaptarea la mediu, la schimbări și la condițiile cu care se confruntă, viteza de reacție, orientarea către rezolvarea problemelor (și nu mă refer la cele de algebră), flexibilitatea, gândirea obiectivă, empatia, conștiința, chiar și bunul simț.

Abilitățile soft completează ceea ce copilul învață la școală și îl ajută să-și pună mai bine în valoare cunoștințele. Ele vor contribui major la reușitele sale în viață și la modul în care va alege să gestioneze diverse situații. Putem spune că, la un moment dat, în evoluția copilului, cu siguranță vor face diferența. De exemplu, deprinderea de a asculta activ, cu atenție la detalii.

Este dificil să predai noțiuni care să conducă la dezvoltarea abilităților soft. Ele mai degrabă pot fi cizelate, pas cu pas. Important este ca această preocupare să fie conștientizată de adulții din jurul copilului, pentru ca ei să poată contribui activ la dezvoltarea acestor abilități.

Cartea de față reprezintă un instrument pe care atât părinții, cât și educatorii îl pot folosi în demersurile lor. Când vine vorba de educație, responsabilitatea este a noastră, a tuturor.

Poveștile ne aduc în atenție un pui de leopard vesel și isteț, pe nume Leonardo. Copiii vor fi fascinați de întâmplările și situațiile inedite prin care Leonardo va trece. Mai ales, că și ei se pot confrunța cu ele oricând, pentru că fac parte din lumea reală, chiar dacă personajele sunt niște animăluțe simpatice.

Roxana Andreea Rusu

Despre carte

Prof. dr. FLORIAN COLCEAG

Felicitări, Andreea, pentru sufletul pe care-l pui și dragostea pentru copii, ce transpare în textele tale!

Omenirea a crescut cu povești depre animale, din cele mai vechi timpuri cunoscute. O paralelă extraordinară între dezvoltarea culturală și iubirea pentru natură se observă comparând epoca poveștilor cu epocile luminate ale istoriei. Un astfel de exemplu este „Esopia”. Esop a trăit atunci când au început să se dezvolte civilizațiile mediteraneene. Poveștile lui Esop au dezvoltat simțul observației și al trăirii și simțirii la contemporanii și urmașii săi. Paralela poate continua, La Fontaine și iluminismul, Anton Pann și unirea românilor, Ion Creangă și saltul intelectual antebelic.

Acum trăim alte probleme, pe care copiii le resimt la fel de puternic, sau chiar mai mult decât părinții lor. Stând în case, nu prea mai au prilejul să se bucure de natură sau să studieze obiceiurile și psihologia animalelor.

Sper ca această carte să amintească părinților că totdeauna există o soluție, pe care natura a descoperit-o de mult și care, dacă este pusă în practică, problemele se rezolvă. Este nevoie să dezvoltăm omul superior din noi, indiferent dacă suntem adulți sau copii.

Prof. dr. Florian Colceag este expert internațional *gifted education*, specialist în modelare matematică, inventatorul fractalilor algebrici, activând ca și consultant în multiple echipe de cercetare din domenii precum biochimie, biofizică, biologie celulară, educație, sociologie, teoria complexității, economie, în cadrul Institutului European de Integrare și a Centrului pentru Studii Complexe. Se ocupă de copiii supradotați ai României de aproape 30 de ani. I se spune „antrenorul geniilor”. Copiii cu talente matematice cu care a lucrat au obținut 69 de medalii la concursuri internaționale – acum sunt profesori la cele mai cunoscute universități ale lumii, lucrează în cercetări științifice, economie sau își termină studiile doctorale.

PENTRU PĂRINȚI ȘI EDUCATORI

ANCA TÎRCĂ

Un profesor bun înseamnă să ai și meșteșug, și simțire, „art and heart”, cum spun englezii. Cred că, în primul rând, e esențial să le arăți copiilor că îți e drag de ei, că îți pasă de ei și că încerci să le înțelegi problemele de tot felul pe care le au, poveștile lor de acasă, emoțiile, lumea lor de dincolo de clasă, relațiile pe care le au cu cei din jur, felul în care văd ei lumea. Frumos, spunea cineva, și mare dreptate are, că schimbarea în educație are un singur nume: dragoste. Și sigur că, dincolo de asta, de simțire, e foarte important „meșteșugul”, crearea unui cadru de învățare în care copiii colaborează, investighează, descoperă și învață, făcând lucruri. Mutarea accentului pe lecția în care se lucrează diferențiat, în care a greși înseamnă a învăța, în care copiii creează, în care se acceptă opinii, se adresează întrebări și există răspunsuri și soluții alternative, și nu „căi optime unice”. Adică tipul acela de învățare în care se dezvoltă abilitățile de tip *soft skills*, de care vorbește și Roxana Andreea Rusu în această carte și care sunt o condiție pentru o viață de adult de succes.

Anca Tîrcă a absolvit Universitatea din București, a urmat numeroase cursuri post-universitare în SUA, Marea Britanie, Olanda, Slovenia, Republica Cehă, Italia, Spania, Polonia etc. și lucrează în sectorul educațional de aproape 40 de ani, mai întâi ca profesoară și directoare de școală și, ulterior, ca trainer, manager de proiect, autor al multor publicații, dezvoltator de curriculum, evaluator, consilier, team leader, expert cheie și consultant. În toți acești ani, Anca a contribuit la reformarea sistemelor de învățământ din România și din străinătate, implicându-se în programe finanțate la nivel internațional, care se ocupă de analiza de politici, consolidarea capacităților instituționale, curriculumul, dezvoltarea profesională a cadrelor didactice etc. fiind angajată pentru activități de consultanță de Banca Mondială, Comisia Europeană, Fundația pentru o Societate Deschisă, Centrul Educația 2000+, British Council, Consiliul Europei, UNICEF, Know How Fund, Donetsk Human Rights School etc.; a lucrat atât pentru companii private (WYG International UK, WYG Turcia, ECO Belgia, MBC Consulting, școli private etc.), cât și pentru instituții de stat (Ministerul Educației, inspectorate școlare etc.) din România, Marea Britanie, Turcia, Ucraina, Polonia, Croația, Ungaria, Spania și Italia.

PENTRU PĂRINȚI ȘI EDUCATORI

ANA IORGA

Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan - Al. Rosetti”, Academia Română
www.ana-iorga.ro

Oamenii pe care ni-i vom aminti mereu sunt cei care ne-au încurajat. Cei care au văzut în noi, la un moment dat, că avem talent, că vom crea ceva ingenios, că putem. Înainte chiar ca aceste calități să fie măcar acolo, în noi. Sunt oamenii care s-au străduit nu atât să ne facă tobă de carte, cât să ne facă tobă de echilibru, omenie, încredere și entuziasm. Îl ținem minte mai curând pe profesorul senin, cu simțul umorului, decât pe cel mereu nemulțumit de noi. Îl prețuim pe colegul care ne-a dat curaj când credeam că nu suntem buni de nimic.

Echilibrul unui adult și performanța adevărată, pentru mine, stau mai curând în colaborare și empatie, nu sunt o cursă, un concurs de IQ, de talente sau de popularitate. Fiți părinții care încurajează, profesorii care predau empatia sau colegii gata oricând să facă treabă bună în echipă.

O carte care să le explice prietenos copiilor cât de importante sunt aceste valori e o idee minunată. Nu trăim singuri, iar felul în care îl prețuim și îl valorizăm pe celălalt este esențial. Dacă ne antrenăm copiii la acest capitol, vor fi pregătiți să facă performanță în orice domeniu, să nu se teamă de schimbare și să țină piept celor mai complicate situații. Poveștile sunt prilejul cel mai plăcut să înveți, să te emoționezi și să ții minte întâmplări care-ți vor servi cândva. Personajele senine de care te atașezi te însoțesc încă multă vreme după ce ai închis cartea.

Nimeni nu vrea să-și amintească de profesorul aspru și mereu supărat. Nimeni nu vrea să stea în birou cu șeful veșnic nemulțumit. Pentru că niciunul dintre ei nu creează o atmosferă de lucru senină și roditoare. Or, pentru o astfel de atmosferă încurajatoare, e nevoie de efort conștient și susținut. Și nu e deloc greu să fii omul care încurajează în loc să pedepsească, cel care zâmbește în loc să-și arate îngrijorarea, cel entuziasmat când toți și-au pierdut răbdarea. Efortul va merita din plin.

Copiii au o candoare aparte și pe ea se pot sprijini valori adevărate care să-i însoțească toată viața. Inteligența emoțională, delicatețea și respectul pentru celălalt sunt mai prețioase decât orice doctorate la cele mai mari universități din lume. Apoi, pot veni și doctoratele.

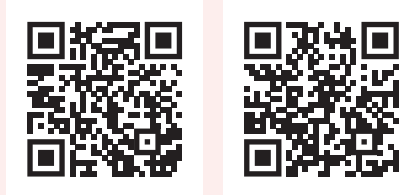

PENTRU PĂRINȚI ȘI EDUCATORI

Ce sunt *soft skills*?

Denumite și „*foundation skills*”, *soft skills* reprezintă acele abilități bazate pe inteligența socială și emoțională. Mai exact, o multitudine de particularități care permit o gândire optimistă, orientată către rezolvarea problemelor și care stimulează o capacitate de adaptare mai ușoară.

Soft skills ajută la o colaborare optimă și obiectivă cu ceilalți, bazată pe principiul *win-win*, la capacitatea de a păstra o atitudine pozitivă, performantă, în diverse situații. Printre aceste abilități se numără: competențe de comunicare, sociale, lingvistice, cognitive, emoționale, aptitudini de ascultare și lucru în echipă, creativitate și calități de *leader*.

PENTRU PĂRINȚI ȘI EDUCATORI

De ce sunt importante *soft skills*?

Chiar dacă nu fac parte din abilitățile cuantificabile din punct de vedere educațional, *soft skills* „fac diferența” începând din copilărie și continuând pe tot parcursul vieții.

Cu alte cuvinte, nu contează doar rezultatele brute la anumite materii, sau IQ-ul, pentru a avea relații sociale reușite, colaborări fructuoase sau succes profesional, ci și acele abilități care nu se învață la școală: modul în care te integrezi într-o echipă, interrelaționarea cu ceilalți colegi, ocaziile în care demonstrezi că ai principii și valori, că poți păstra un respect reciproc, că ești săritor, empatic și orientat către rezolvări ale problemelor, într-un mod corect pentru toate părțile implicate.

În viața personală, un copil cu *soft skills* dezvoltate își va păstra mai ușor o atitudine pozitivă. Încrederea în sine îi va fi consolidată în timp, căzând mai greu pradă depresiei sau sentimentului de frustrare. Va avea o capacitate mai bună de a se recupera după un eșec. Tocmai de aceea calitatea vieții sociale va fi îmbunătățită.

Și viața profesională este puternic influențată de abilitățile soft. Persoanele care și-au dezvoltat *soft skills* din copilărie reușesc, când devin adulți, să obțină mai ușor job-uri de succes, pentru că sunt mai convingători la interviurile de angajare. De asemenea, reușesc să obțină pe parcursul vieții o carieră frumoasă, cu rezultate remarcabile, bazate pe propriile forțe. În prezent, studiile internaționale arată că peste 70% dintre angajatori apreciază mai mult *soft skills* (inteligența emoțională) decât capacitățile tehnice sau intelectuale. Printre ele: capacitatea de a face față stresului, abilitatea de a negocia, asumarea responsabilității propriilor acțiuni, inițiativa, managementul eficient al timpului, acceptarea criticilor constructive, capacitatea de a lucra sub presiune, bucuria de a-i asculta pe ceilalți, seriozitatea în îndeplinirea sarcinilor, atitudinea pozitivă, flexibilitatea, încrederea în sine, comunicarea și lucrul în echipă.

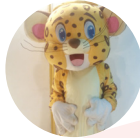
PENTRU PĂRINȚI ȘI EDUCATORI

Soft-skills

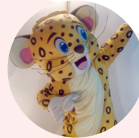
Optimismul

Simțul umorului

Automotivația

Spiritul de echipă

Capacitatea de a face față stresului

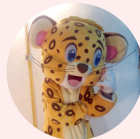
Asumarea responsabilității

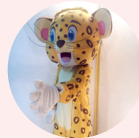
Spiritul de inițiativă

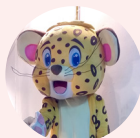
Abilitățile de negociere

Gândirea critică

Încrederea în sine

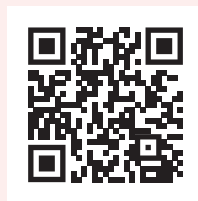
Cum dezvoltăm *soft skills*?

Soft skills se bazează pe un bagaj genetic (flexibilitate și mentalitate deschisă), șlefuit în timp, dacă adulții din jurul copilului acordă atenție acestui aspect. Este vorba despre o dezvoltare continuă, prin comunicare eficientă și prin interacțiuni benefice stimulării acestor capacități care există, într-o mai mică sau mai mare măsură, în fiecare om.

Dacă în calitate de părinți vă întrebați de unde ați putea începe să vă sprijiniți copilul în dezvoltarea soft skills, iată câteva sugestii, ce pot fi considerate „de bază”:

- învățați-l ce înseamnă să asculte activ
- îndemnați-l să trăiască responsabil față de el, de cei din jur și de natură
- insuflați-i răbdarea în diverse situații
- realizați împreună, în echipă, diverse sarcini
- arătați-i că îl ascultați în timpul discuției și că se poate baza pe dumneavoastră pentru orice, chiar și pentru probleme pe care adulții le-ar putea considera „fleacuri”
- încurajați-l să nu se dea bătut
- rugați-l de câte ori aveți ocazia să-și imagineze ce ar simți dacă ar fi în locul dumneavoastră, atunci când aveți o dispută, sau în locul altor persoane

Câteva dintre cele mai eficiente instrumente pentru educație sunt jocul, puterea exemplului și lectura. Folosiți-le pentru a dezvolta soft skills copilului!

PENTRU PĂRINȚI ȘI EDUCATORI

OPTIMISMUL

Hei, sunt Leonardo, un pui de leopard foarte optimist! Îmi place să mă gândesc mereu la lucruri bune și frumoase. Acest lucru mă face să zâmbesc, de foarte multe ori fără motiv! Ție ți s-a întâmplat? Mie mi se întâmplă zilnic și știi ce am observat? Că zâmbetul „se ia” cumva, pentru că cei din jurul meu, au zâmbit alături de mine.

Încerc mereu să rămân vesel și plin de speranță, în orice situație. De ce? Pentru că am observat cum gândurile pozitive mă ajută să fiu mai calm, mai bun și să mă descurc mai bine. Să îți povestesc ce mi s-a întâmplat într-o zi!

Leonardo rămâne blocat în lift

Într-o zi, am stabilit cu prietenul meu Tigrișor să ne întâlnim la joacă în fața blocului său. L-am așteptat cât l-am așteptat, dar el nu a venit. Știam la ce apartament stă, pentru că de multe ori ne-am jucat la el acasă. M-am gândit că ar fi o idee bună să urc până la el, poate uitase că trebuie să coboare.

Tigrișor stă la etajul doi și de obicei urc pe scări, dar acum liftul era deja la parter și am ales să îl folosesc. Cui nu îi place să apese pe butoane? Mie, foarte mult! Atât de mult încât, imediat ce a ajuns la etajul doi, am apăsat din nou butonul pentru parter. Apoi pe cel pentru etajul doi. Și tot așa, de trei ori! Nu de mai multe ori, pentru că a treia oară liftul s-a oprit brusc, undeva între etaje.

Buum! Ce zgomot, ce zmucitură!

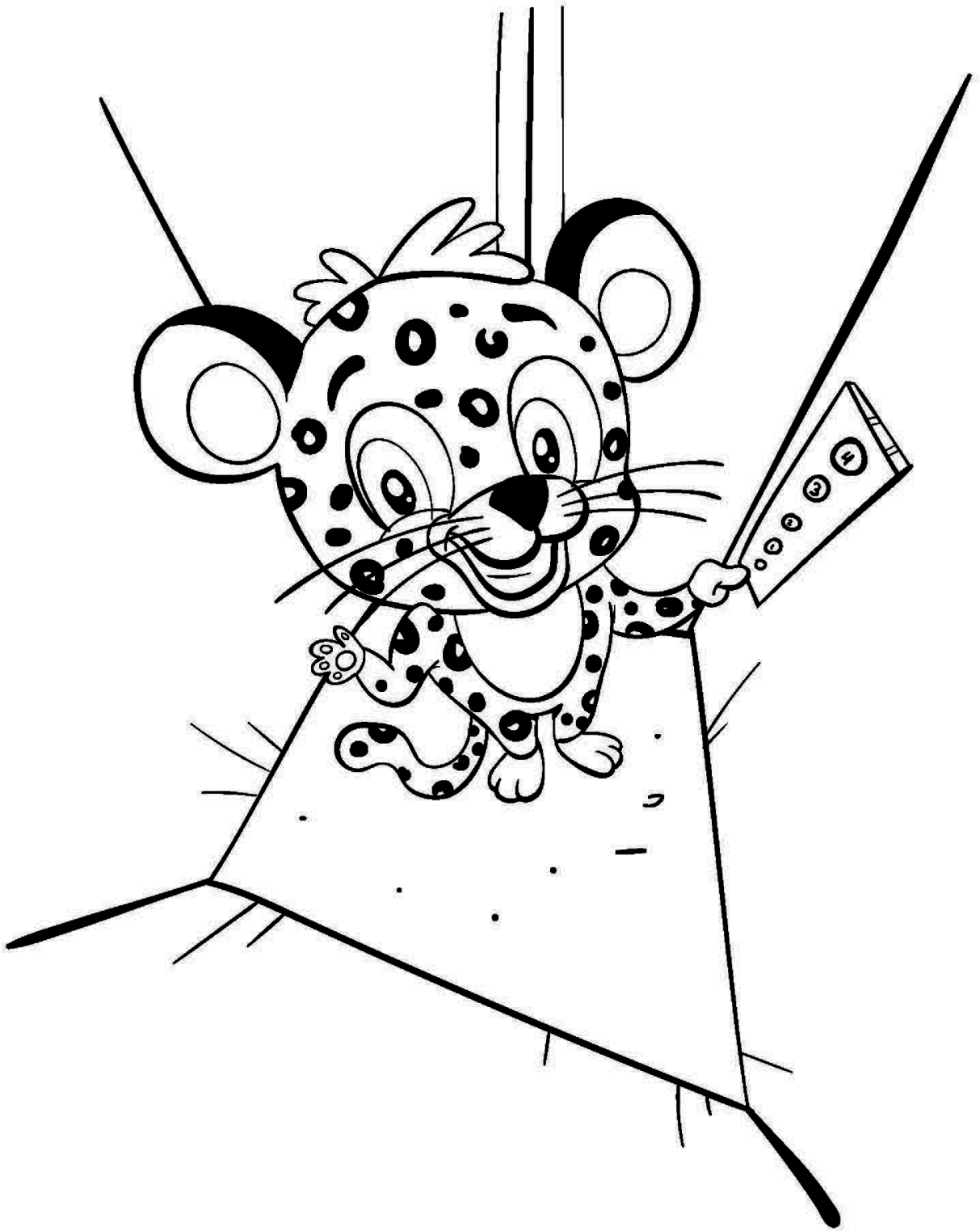
Am încercat butoanele, dar parcă nimic nu mai funcționa, iar ușile erau blocate. Nu puteam lua legătura cu nimeni și mă gândeam, după cinci minute, cum ar fi să rămân singur acolo toată noaptea!

Eram gata să încep să plâng, când deodată, prin minte mi-a trecut rapid un gând plin de speranță:

„Bine că funcționează încă lumina!”, și apoi altul:

„E mai bine totuși că sunt singur, am mai mult oxigen și voi respira mai ușor.”

Și încă unul, foarte optimist: „Cu siguranță, Tigrișor își va da seama că lipsesc. Și dacă nu se va întâmpla așa, domnul Urs care iese la plimbare zilnic, va fi foarte supărat că nu merge liftul și va chema pe cineva să îl repare”.

Pentru că nu m-am agitat, am putut auzi un zgomot care venea din afara liftului. Atunci am bătut de trei ori în ușă. Am ascultat și zgomotul s-a auzit de mai aproape, așa că am bătut din nou, strigând scurt:

— Heeei!

Am auzit ecoul din afara liftului: „heeei”. Apoi o voce cunoscută și îngrijorată:

— Leonardo, tu ești? Era Tigrișor!

— Da, da, eu sunt, Leonardo! Am rămas blocat în lift, urcam la tine.

Tigrișor mi-a răspuns:

— Nu eram acasă, de la tine vin. Am crezut că acolo trebuie să ne întâlnim.

Ce încurcătură amuzantă!

— Adică în timp ce eu te căutam la tine, tu mă căutai la mine?, am întrebat.

— Da, da, se auzi Tigrișor. Stai liniștit, imediat te scoatem de acolo.

În câteva minute, Tigrișor a revenit. Nu era singur, se auzeau pași și voci în jurul său. Mi-a spus:

— Leonardo, apasă la parter!

Și liftul a pornit. Când am coborât din lift m-au întâmpinat Tigrișor, tatăl lui Tigrișor, domnul Urs, care învârtea zâmbind o cheie mare, și doamna Păuna, administratoarea blocului, care mă privea înfoiată. Toți zâmbeau și se bucurau pentru ieșirea mea din situație. Dar cel mai mult mă bucuram chiar eu!

Ce important a fost că am rămas **optimist**! Acest lucru m-a ajutat să fiu calm și să caut soluții care să mă ajute. Am învățat din această aventură și că nu e bine să te joci cu orice lucru, cum ar fi butoanele liftului.

Activități pentru dezvoltarea Optimismului

• Jocul finalului fericit!

Aveți nevoie de: coli, pix.

Pregătiți mai mult foi împăturite, astfel încât conținutul scris pe ele să nu poată fi citit. Fiecare foaie va conține un început de poveste, o intrigă care creează o situație plină de suspans. Copilul va trage un bilețel, va citi ce scrie pe el și va continua firul acțiunii, până la obținerea unui final fericit. Dacă se joacă mai mulți copii, fiecare dintre ei va spune câte o frază, atunci când îi vine rândul.

• Șotronul zâmbăreț!

Aveți nevoie de: cretă colorată, spațiu exterior pentru joacă.

Desenați un șotron, iar în locul cercului mare pe care scrie de obicei „10”, desenați o față zâmbitoare. De fiecare dată când copilul ajunge pe cerc, trebuie să povestească despre ceva ce îl face fericit.

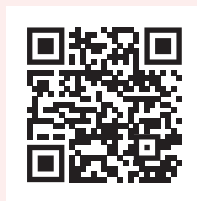

- **Camera mea, în care mă simt bine!**

Aveți nevoie de: reviste mai vechi, foarfecă, lipici, bloc de desen.

Pe o foaie de bloc de desen, copilul va fi invitat să creeze un colaj care să arate așa cum este (sau și-ar dori să fie) camera sa, în care se simte minunat. Toate lucrurile care îl binedispun vor fi decupate din reviste și lipite cu creativitate pe foaie.

PENTRU PĂRINȚI ȘI EDUCATORI